Posamezna številka stane 1 krono.

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 40 K, pol leta 20 K, za četrt leta 10 K. Izven Jugoslavije 50 K. Naročnina se pošlje na upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta št. 5. List se dopošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. —:— Telefon štev. 220. —:—

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udje „Katol. tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cena inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. —:— Telefon št. 220. —:—

31. štev. Maribor, dne 4. avgusta 1921. 55. letnik.

Pomoč ljudstvu, ki je v stiski.

Kmetsko ljudstvo je vsled dolgotrajne suše prišlo v težaven in naravnost opasen gospodarski položaj. — Travniki so se že skoraj posušili, otave ne bo, krme je bilo malo. In še tiste krme, ki je na razprodaju, so se polotili brezvestni špekulanti, da jo pokupijo in izvozijo iz države. Krompir se je začel sušiti, tudi koruza in fižol. Ne bo dovolj živil za ljudi, ne hrane za živino. Cena živini silno pada. V trgovini za živino je nastopil zastoj, ker se vsled carine naša živina ne more izvažati. Ljudstvo je po mnogih krajih že skoro brez denarja — davki pa se brezobzirno iztirjavajo. Dolžnost države je, da ljudstvu v stiski pride na pomoč. V imenu naše ljudske in kmetske stranke se je poslanec dr. Hohnjec dne 1. avgusta obrnil na vlado z naslednjimi interpelacijami:

Interpelacija g. finančnemu ministru.

Nad slovenske kraje, posebno nad Slov. Štajer, Mežiško dolino in Prekmurje, je prišla velika katastrofa: suša. Že nad mesec dni ni skoro nobenega dežja; vse se suši, ne samo travniki, ampak tudi rastline (pridelki) na polju. Ljudstvo obupuje. Ne bo živeža ne za ljudi, ne za živino. Dohodkov ne bo imelo ljudstvo, ki živi v gorej omenjenem teritoriju, prav nobenih. Živino, edini vir dohodkov za leto 1921-22, mora ljudstvo prodati po skrajno nizki ceni, ker ni krme. Že sedaj v sredi poletja se vrši na tisoče zasilnih zakolov živine, ker ni živeža za živino. Ljudstvo na deželi je že skoraj popolnoma brez denarnih sredstev. Gmotni položaj našega ljudstva se slabša od dne do dne, čim bolj pada cena živini in čim manjša je možnost prodati živino. Ta možnost se bo povečala in razširila, če bo narastel izvoz živine. To pa se v sedanjih razmerah vsled konkurence drugih držav ne more zgoditi, ako se izvozna carina za živino popolnoma ne opusti.

OB prilikah gospodarske katastrofe je tudi že od nekdaj bilo običajno, da se v kmetskih občinah ustavi iztirjevanje davka ter da se odpišejo davki. Kot narodni poslanik ljudstva na Slov. Štajerju in sosednjih obmejnih slovenskih krajev se obračam do Vas, g. finančni minister, z vprašanjem:

1. Ali hočete dovoliti neomejen in carine popolnoma prost izvoz vseh vrst živine v živem in zaklanem stanju?

2. Ali ste voljni z ozirom na skrajno kritičen in mučen položaj našega ljudstva nemudoma odrediti, da davčne oblasti in davčni uradi takoj ustavijo izterjevanje davkov ter da se odpišejo davki?

Interpelacija g. poljedelskemu ministru.

Velika suša, ki traja na Slovenskem Štajerju že več kot mesec dni, je povzročila, da so se travniki na mnogih krajih skoro popolnoma posušili. Ni otave, ne živinske paše. Sena pa je bilo splošno le 50% navadne letine. Naslednek temu: Veliko pomanjkanje krme. Ljudje že sedaj ponekod nimajo živini kaj pokladati. Posebno hudo so v tem oziru prizadete Haloze in drugi slovenskoštajerski vinorodni kraji. Viničarji in mali posestniki morajo že sedaj radi pomanjkanja krme zasilno klati telета in govedo. Mnogi bodo do zime pokrmili še tisto malo sena, kar ga imajo pripravljenega za zimo. Cene živini močno padajo. Poleg tega pa razni špekulantje za visoke cene pokupljajo krmo za izvoz iz naše države. Kakor za govedo, tako bo manjkala krma tudi za svinje. Repe ljudje sploh ne morejo sejati, ker je zemlja vsled suše za oranje nesposobna. Da se vsaj deloma prepreči velika katastrofa, ki grozi slovenski živinoreji, je neobhodno potrebno, da se:

1. dovoli neomejen carine-prost izvoz vseh vrst živine, v živem in zaklanem stanju;

2. prepove nemudoma izvoz vseh krmil: sena, slame, otrobov, oljnatih tropin itd.;

3. razdelijo odvišna krmila najbolj potrebnim živinorejcem v naših krajih.

Vprašam torej g. ministra: Ali hoče vplivati vpliv svojega ministrstva, da se dovoli neomejen, carineprost izvoz živine in mesa ter da se nemudoma zabrani izvoz sena, slame in drugih živinskih krmil?

Slično interpelacijo je poslanec g. dr. Hohnjec tudi poslal na g. ministra trgovine.

Poljedelski komunizem.

OB volitvah so duhovi tako razburkani, da jih večina noče mirno in trezno presojati programe različnih strank, ampak da drvi v svoji nezadovoljnosti na ono stran, kjer so obljube radikalnejše in večje. Tako se je zgodilo, da je tudi mnogo naših ljudi pri zadnjih volitvah volilo komunistično. Kaj hočejo komunisti dati malemu kmetu in kmetskemu delavcu?

Temeljna zahteva komunizma glede poljedelstva je, da se vsa posestva, zasebna in javnopravna, vse šume in vse vode, vse rude, vse prirodne sile in vsa poslopja, ves poljedelski inventar (živina, vozovi, vprege, žetve ter shrambe) podružabijo, to je, da postanejo skupna last vseh. Toda vsako posestvo bi naj ostalo jedna poljedelska obratna edinica in tudi veleposestva graščakov bi se naj ne razkosala v mala posestva in sicer tako, da bi veliko posestvo obsegalo do 400 ha, srednje 25 ha in malo 4 ha.

Vsako posestvo bi naj ostalo jedna poljedelska obratna jedinica. To se pravi, razven graščinskih veleposestev bi se druga posestva naj ne delila nanovo, ampak ostala v dosedanji velikosti ter se vsako posestvo samo za se obdelovalo. Obdelovalna sredstva, kakor lokomobili, traktorji, sploh vsa dragocenejša orodja in poljedelski stroji bi naj bili sicer skupna last, a posestva ostanejo za se samostojne gospodarske jedinice glede obdelovanja.

Sedanje posestnike bi komunistična država ali oblast imenovala za obratne svetovalce, ki bi vodili in nadzirali poljedelsko delo ter nosili za pravilno obdelovanje odgovornost. Delavci pa bi ostali delavci, samo da bi se njihov gospodar ne imenoval več kmet, ampak obratni svetovalec, in tu di ta razloček bi bil, da bi kmetu, oziroma obratnemu svetovalcu ne trebalo več delati, ampak samo nadzirati. Kmet bi postal valpet nad malimi kočarji in nad kmetskimi delavci.

Kar se na posestvih pridela, bi se moralo vse oddati v skupna skladišča. Tam v skladiščih dobi vsak, kar mu je za živež treba. Prehrana bi pa funkcionirala, kakor pošta. Kar pridelam, oddam; kar trebam, po to si idem.

Najvišji deželni gospodarski svet bi vodil ves gospodarski načrt: koliko in kaj je treba pridelati, komu in kaj in kam je treba priđelke razdeliti. Plač ne bo treba ne za uradnike, ne za delavca, kajti v skladiščih bo dobil vse, kar mu treba. In ako česa v skladišču ne bo ali ne dovolj, bode moral trpeti pomanjkanje in si stisniti želodec.

Tako izgleda program komunistov za poljedelstvo. Kdor misli, da se da vse izpeljati in kdor misli, da si s tem zboljša svoje stanje, lahko gre v komuniste. A mi mislimo, da je vse to neizpeljiva farbarija, kakor se je pokazalo na Ruskem. Naš program ostane, da je veleposestva treba razdeliti, kar je dovolj zemlje za vse, ki hočejo zemljo obdelovati, da je malega kmeta treba osvoboditi davkov, da je njega in kmetskega delavca treba zavarovati za starost in bolezen in da je delavcu treba zakonito zasigurati človeka dostojno življenje in mu dati ognjišče. Komunističnega programa, kakor smo ga zgoraj orisali, si nismo morda izmislili, ampak posneli smo ga po knjigi „Agrarna občina", ki ga je izdala berolinska Sovjetska zveza — (Rätebund, Berlin: Die Agrarkommune.)

Samostojneži ovajajo slovenskega kmeta.

Po Sloveniji gre po vseh okrajih močen glas, ki zahteva revizijo — pregled in popravo ustave. Ta glas je tako jak in tako vsestranski, da so se ga zbali tisti, ki imajo sedanjo ustavo na svoji vesti. To so pri nas Slovenci, ih demokratje in samostojneži, ki pa niso nič drugega, kakor liberalna lijalke na deželi. Kakor reče Zerjav, tako prikima Pucelj, tako mrmra Mermolja, tako urekuje Urek in tako kriči penečih se ust Drofenik.

To liberalno gospodsko-kmetsko družbo je hudo preplašil skoraj enodušni klic slovenskega kmetskega ljudstva po reviziji ustave. Ob tej besedi liberalne junake kar spreleti groza. Zato ti frakarski in kmetski liberalni junaki kličejo državo na pomoč zoper avtonomiste kot protidržavne ljudi. Ugodno priliko jim nudi takozvani zakon o zaščiti države, ki je te dni z mrzlično naglico bil sprejet v zakonodajni skupščini v Beogradu.

Ta zakon hoče, ta namen povdarjajo njegovi tvoritelji z ministrom Pribičevičem na čelu, državo zavarovati zoper revolucionarne nakane komunistov, ki hočejo z nasiljem in napadi na najvišje in visoke osebe v državi izvesti prevrat in upostaviti komunistično vlado po ruskem vzorcu. Nikdo ne more oporekati, da ima država pravico obrambe zoper take prevratne namene in nasilna dejanja. Slične zakone zoper anarhiste in komuniste imajo že Zedinjene države v Ameriki, potem Švica in Belgija. Takega zakona, kakor se je ustvaril v Beogradu, pa nima še nobena druga država. Njegove posamezne točke so tako raztegljive, da se morejo uporabiti ne samo zoper komuniste, marveč tudi zoper opozicijo sploh. Ako so vladne stranke brezvestne, morejo vse tiste stranke,

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

Njemu smo torej poverili poveljstvo nad moštvom, obdržal pa je še svoj prejšnji naslov. Gospod Trelawney, si je na svojih pomorskih potovanjih nabral mnogo izkušenj, svetoval je in pomagal in ob lepem vremenu celo prevzel poveljstvo. Tudi naš čolnar Israel Hands* je bil star in izkušen mornar, skrben in ubogljiv, smeli mu smo zaupati skoraj v vsaki zadevi.

Tako smo si pomagali tudi brez izšolanega prvega mornarja.

Israel Hands in dolgi Silver sta si bila velika prijatelja in ker že omenjam Silverjevo ime, hočem pripovedovati tudi o njem, o našem ladijskem kuharju.

Na ladji je nosil svojo berglo na vrvi privezano krog vratu, da je imel roke kolikor mogoče proste za drugo delo. Zanimivo ga je bilo gledati, kako je stal v kuhinji na svoji eni nogi, z berglo uprto na sod in naslonjen na njo, in se vdajal zibajoči se ladji ter s svojimi rokami gospodaril in kuhal kakor da bi bil na najbolj varnih in mirnih tleh na suhem. Pravi čudež je pa bil, kako je tudi pri hudo razburkanem morju prišel čez krov. Za take slučaje je imel eno ali dve vrvi potegnjeni iz kuhinje in po krovu, Johnova vsesa so jim pravili. Ob njih si je pomagal iz enega mesta na drugo, včasi je prijel za berglo, pa jo zopet vlekel za seboj na vrvici in nič ni zaostajal, tudi za najhitrejšim človekom ne.

Toda mornarji, ki so bili v prejšnjih letih njegovi tovariši na morju, in ga videli zdravega, so pravili, da ga je prav žalostno gledati tako pohabljenega.

„Ni navaden človek, naš John", mi je rekel čolnar, „dobro šolo je pač imel v svojih mladih letih in govoriti zna kakor knjiga, če je treba. In pogumen je! Lev ni nič v primeri z njim! Videl sem ga, kako je pograbil štiri za vrat in udaril z njihovimi glavami skupaj — on sam in neoborožen je bil!"

Možvo ga je spoštovalo in ga ubogalo. Imel je nekaj posebnega v svojem občevanju in govorjenju z ljudmi in vsakemu je znal storiti kako uslugo. Do mene je bil neutrudljivo prijazen in vselej je bil vesel, če sem prišel v kuhinjo.

Njegova kuhinja je bila snažna in lična kakor biserna škatlica. Red je bil v njej, kuhinjsko posodje, čisto in blesteče, je bilo vsako na svojem mestu, v kotu pa je visela hišica s Silverjevo papigo.

„Pojdite, Jim", mi je dejal, „pojdite bliže! Bova se kaj pomenila! Nikoče mi ni bolj dobrodošel kot vi! Sedite tu-le, da se zmeniva, kaj je novega! — Tukaj-le je kapitan Flint — kapitan Flint pravim namreč svoji papigi, veste, po tistem zloglasnem morskem roparju. Torej ta-le kapitan — Flint nam prerokuje srečno vožnjo — ali ne, kapitan?"

In vsakikrat je papiga odgovorila kričavo in z veliko naglico:

„Zlati! Zlati! Zlati! Zlati!" dokler ni John ogrnil hišice s svojim žepnim rokcem.

„Ta-le ptič", mi je pravil, „je že menda par dvesto let star, Jim! — Pravijo, da živijo taki ptiči večno. — In če je kdo na svetu videl več hudobije, bi moral biti sam vrag! Vozil se je z Englandom, velikim, slavnim kapitanom in roparjem. Na Madagaskarju je bil, na Malabarju, v Surinamu in v Portebellu. Bil je poleg, ko so reševali tisto znano ponesrečeno ladjo, ki je nosila toliko zlata in srebra. In ni čuda! 53.000 jih je bilo, Jim! — In bogvedi, kaj vse je še doživel! In če ga pogledate, se vam zdi, kot da bi bil včeraj zlezel iz jajca! Pa ti si vohal smodnik, kapitan, kaj ne?"

„Ne vdaj se, ne vdaj se!" je zakričala papiga.

„Oj, pogumen ptič vam je to!" je pravil kuhar in mu ponudil košček sladkorja. In papiga je kljuvala po žični mreži svoje hišice in klela, da je bilo strah in groza.

„Glejte, kako se zna kregati!" se je smejal John. „Nikar se ne pohujšajte, Jim, je pač navaden ptič in klel bi ravno tako, tudi če bi stal svetnik pred njim!"

In spoštljivo se je odkril Dolgi John, da bi bil človek mislil, — to je najboljši in najpoštenejši mož na celem svetu.

(Dalje prihodnjič.)

* Izgovori: „Händz."